

Schriftelijke vragen (artikel 34 RvO)

Datum vraag: 10 juni 2025

Datum antwoord:

Aan de voorzitter van de raad

Onderwerp: Amerikaanse Cloud diensten

Het college/de burgemeester wordt verzocht de volgende vraag/vragen schriftelijk te beantwoorden:

Als je een site van de overheid bezoekt of met een ambtenaar mailt, is de kans groot dat de informatie via servers van de Amerikaanse techreuzen loopt. Onderzocht is door de NOS dat 1722 websites van Nederlandse (semi) overheden van minimaal een Amerikaanse Cloud afhankelijk zijn. De vrees is dat de Amerikaanse diensten mee kunnen lezen. En bij een mogelijk conflict, de Amerikaanse overheid, omdat ze ook achter het stuur zit, de boel kan stoppen en onze overheid in de problemen kan komen. In het ergste geval zou deze overheid met een druk op de knop de ruim 650 overheid sites op zwart kunnen zetten of manipuleren. Er wordt zelfs gesproken dat de website: Crisis.nl waar Nederlanders naar toegestuurd worden bij rampen niet bereikbaar meer zou kunnen zijn.

1. Maakt de gemeente Buren gebruik van mailservers van Microsoft?
2. Zo ja, is het college zich ervan bewust dat dit probleem zich kan voordoen?
3. Als het college zich hiervan bewust is wordt er dan nagedacht over hoe we dit kunnen gaan voorkomen, en welke maatregelen genomen kunnen worden? *Als voorbeeld is de gemeente Hardinxveld- Giessendam die bij geen enkele Amerikaanse clouddiensten heeft.*
4. Heeft het college in breder verband overleg over het gebruik van mailservers van Microsoft en de eventuele negatieve gevolgen daarvan?
5. Is het college bereid om de raad hierover informeren, door regelmatig hierover te rapporteren. We kunnen ons voorstellen dat dit niet direct opgelost is.

Naam en ondertekening:

Paul Molleman, Gemeentebelangen Buren

De beantwoording van het college/de burgemeester:

Hieronder treft u de beantwoording aan van de schriftelijke vragen van Gemeentebelangen over het gebruik van Amerikaanse clouddiensten door de gemeente Buren. Bij de beantwoording is geprobeerd technische termen zo veel mogelijk te vermijden, zonder de inhoud en duidelijkheid tekort te doen.

1. Maakt de gemeente Buren gebruik van mailservers van Microsoft?

Ja. Een deel van de dienstverlening van de gemeente Buren – zoals e-mail, Teams en online opslag – wordt aangeboden via Microsoft 365, een cloudplatform van Microsoft. Het grootste deel

van de gemeentelijke gegevens (circa 80%) wordt echter opgeslagen op onze eigen systemen, die draaien in het NorthC-datacenter in Nieuwegein.

2. Is het college zich ervan bewust dat dit probleem zich kan voordoen?

Ja. Het college is zich bewust van de risico's van afhankelijkheid van buitenlandse aanbieders van digitale diensten. Dit betreft onder andere mogelijke invloed van buitenlandse wetgeving en het risico op verstoring van diensten bij internationale spanningen.

3. Wordt er nagedacht over hoe dit te voorkomen is, en welke maatregelen genomen kunnen worden?

Ja. We volgen de ontwikkelingen nauwgezet en houden in onze IT-structuur rekening met de mogelijkheid om – indien nodig – over te stappen op andere oplossingen. Op dit moment is er echter geen gelijkwaardig alternatief dat dezelfde betrouwbaarheid, veiligheid en gebruiksgemak biedt als Microsoft 365.

Een deel van onze gemeentelijke websites wordt gehost bij True, een Nederlandse partij met servers in Nederland. Dit draagt positief bij aan de controle over onze eigen data. Daarnaast houden wij als gemeente de regie over onze belangrijkste digitale voorzieningen door eigen servers te beheren in het Nederlandse NorthC-datacenter, met NDIX als netwerkaanbieder. Deze aanpak wordt erkend door onze leveranciers, die ons zelfs als voorbeeld willen gebruiken voor andere gemeenten.

De situatie bij de gemeente Hardinxveld-Giessendam is bekend. Deze gemeente probeert de zichtbaarheid van Amerikaanse leveranciers te beperken door onderdelen zoals hosting en domeinnaambeheer onder te brengen bij Europese partijen.

Toch blijkt uit berichtgeving dat zij, net als andere gemeenten binnen het Drechtsteden-samenwerkingsverband, alsnog gebruik maken van diensten waarin Amerikaanse technologie is verweven.

Zoals gemeld in een reactie op berichtgeving door de NOS: "We maken net als de overige Drechtsteden gemeenten gebruik van ICT-voorzieningen van de Drechtsteden. Hardinxveld-Giessendam maakt zo direct en indirect gebruik van een aantal Amerikaanse clouddiensten", aldus de gemeentelijke woordvoering.

Bron: <https://www.hetkompashardinxveld-giessendam.nl/lokaal/overig/1170865/hardinxveld-giessendam-maakt-wel-gebruik-van-amerikaanse-clou>

4. Heeft het college in breder verband overleg over het gebruik van mailservers van Microsoft en de eventuele negatieve gevolgen daarvan?

Ja. De gemeente Buren neemt actief deel aan samenwerkingsverbanden zoals de Informatiebeveiligingsdienst (IBD), VNG Realisatie en andere landelijke overleggen waarin alternatieven en risico's van het gebruik van buitenlandse digitale diensten worden besproken.

5. Is het college bereid de raad hierover te informeren, bijvoorbeeld via rapportages?

Ja. Het college is bereid de raad te informeren over de voortgang rondom digitale onafhankelijkheid. Dit gebeurt bij voorkeur wanneer er relevante ontwikkelingen zijn die een update rechtvaardigen.

Aanvullende toelichting: Maatregelen en recente ontwikkelingen

Zelfs wanneer data lokaal wordt opgeslagen, bestaat de kans dat communicatie via buitenlandse infrastructuur loopt. Bij e-mailverkeer wordt de kans hierop, afhankelijk van de bestemming en netwerkinfrastructuur geschat op **75–85%**. Microsoft heeft stappen gezet om de gegevens van Europese klanten binnen de Europese Unie te houden. Zo worden gegevens opgeslagen en verwerkt binnen datacenters in Nederland, Ierland en Duitsland. Sinds 2023 heeft Microsoft hiervoor het 'EU Data Boundary'-programma opgezet. Daarnaast worden gegevens versleuteld opgeslagen en is toegang door medewerkers alleen mogelijk met toestemming.

Op 16 juni 2025 heeft Microsoft aanvullende maatregelen aangekondigd onder de noemer 'Comprehensive Sovereign Solutions'. Hiermee krijgen organisaties meer zeggenschap over de verwerking van hun gegevens en meer technische mogelijkheden om controle te houden binnen de EU. Deze ontwikkelingen zijn positief, maar het risico van toegang onder Amerikaanse wetgeving blijft bestaan zolang Microsoft een Amerikaans bedrijf is.

Conclusie

De gemeente Buren maakt beperkt gebruik van diensten van Microsoft voor communicatie en samenwerking. De meeste data en voorzieningen zijn ondergebracht op eigen infrastructuur binnen Nederland. Er wordt bewust gekozen voor betrouwbare Nederlandse partijen waar mogelijk, om zo veel mogelijk controle te houden over onze gegevens.

We zijn ons ervan bewust dat sommige antwoorden technisch van aard zijn. Dit komt doordat de vragen zelf een technisch karakter hebben. Om een helder en volledig beeld te geven, is gekozen voor heldere uitleg, zonder onnodig vakjargon.

Op dit moment is er geen volwaardig alternatief dat dezelfde kwaliteit, veiligheid en gebruiksvriendelijkheid biedt als Microsoft 365. Desondanks blijft het streven bestaan om de digitale zelfstandigheid verder te vergroten.